УДК 811.111’243:004

Л.В. Віннікова, *канд. пед. наук*
(Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля)

ВИВЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНО-СПРЯМОВАНОЇ ЛЕКСИКИ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «КОМП’ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ»

У статті описано зміст навчання студентів спеціальності «Комп’ютерні технології» на заняттях з англійської мови. Розкриті вимоги до навчання згідно з Болонською системою. Відповідно до цієї модульно-кредитної системи створено теоретичний і практичний блоки, що спрямовані на засвоєння студентами професійно-орієнтованої лексики. Основну увагу приділено комунікативному компоненту при вивченні граматики й компонентам викладання англійської мови як іноземної в університеті, наголошується на тому, щоб студенти отримували знання перш за все через спілкування, за допомогою текстів, які надають студентам можливість побудови монологів, діалогів, дискусій.

Ключові слова: комп’ютерні технології, модульно-кредитна система, професійно-спрямована лексика, комунікативна граматика.

Постановка проблеми в загальному вигляді, її актуальність та зв'язок із науковими завданнями. Світова глобалізація проявляється в усіх сфера життя й діяльності українських людей і освіта не є винятком. Від рівня освіченості спеціалістів залежить добробут кожної країни, у тому числі й нашої.

Зараз переважна більшість вищих навчальних закладів України виступають за реформу системи освіти, відповідно до Болонської декларації. Указується на те, що двоступінчата система краще за все відповідає потребам розвитку міждисциплінарності, а головний плюс європейських стандартів вбачається в їх раціональності: кількість вступних, загальних предметів скорочується, зате основний наголос робиться на професійні навички. Прозорими й строго регламентованими є параметри контролю якості освіти. Студентів оцінюють за світовими критеріями.[1]

У цьому напрямку актуальною є відповідність європейським стандартам, яких повинно бути дотримано, бо це стандарти рівня якості й конкурентоспроможності української освіти. Гуманітарна сфера України провела реформування система освіти, проте проводилося тільки реформування системи оцінки знань. Наступний етап – перехід України на європейські схеми й критерії. Прикладом цього може бути перехід до модульно-рейтингової або модульно-кредитної системи, до такої технології навчання, де відбувається якісно новий підхід до викладання іноземної мови, де реалізуються новітні досягнення психолого-педагогічних наук. Під модулем ми розуміємо ідеальну модель етапу навчання, що є завершеним, і де взаємодія його компонентів (мети й змісту навчання, методів, форм, засобів навчання й контролю) реалізується в позитивних якісних та кількісних показниках сформованості особистості фахівця. Засвоєння модуля з іноземної мови починається з теоретичного блоку, що є великою дидактичною одиницею навчання, наприклад, граматичний матеріал (одним блоком), далі йде практичний блок (текст із спеціальності, що включає професійно-орієнтовану лексику, й вправи до нього, лексичні й граматичні). Наприкінці модуля проводиться контроль, як теоретичний (граматичний), так і практичний. [2]

Мета та завдання статті. У цій статті ми сконцентруємо свою увагу на розкритті змісту навчання англійській мові студентів спеціальності «Комп’ютерні технології», а саме на засвоєнні ними професійно спрямованої лексики.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Міжнародна комунікація є одним з основних засобів модернізації й сприяє ефективній інформаційній взаємодії в освітньому процесі. Зараз викладачі вищих навчальних закладів часто шукають нові засоби організації та оптимізації навчального процесу, що допомогли б студентам розвивати свої творчі здібності,

стимулювати їх активність на занятті і поглиблювати мотивацію до навчання в цілому. Основна мета вищезазначеного процесу полягає в тому, щоб кожне заняття було не тільки ефективним, але й цікавим.

Запропоновано багато різних принципів, що можуть побудувати систему освіти й де можуть бути отримані високі результати навчання, їх вивченням займалися зарубіжні учені Г. Андерсон, Дж.С. Річардс, Дж. Халл, С. Проктор, П. Береза, А. Дорфф, К.Джонс та ін. Основна увага в цих роботах приділяється комунікативній граматиці й компонентам викладання англійської мови як іноземної в університеті, наголошується на тому, щоб студенти отримували знання перш за все через спілкування, за допомогою комунікативних вправ.[3]

Програма навчання з англійської мови, відповідно до нових стандартів освіти, включає в себе прослуховування й розуміння, усвідомлення особливостей спеціалізованої іноземної мови, відмінностей між рідною мовою та мовою перекладу; демонструє закономірності вживання граматичних і лексичних одиниць мови та виробляє в студентів достатнє розуміння того, як правильно співвідносити сказане й написане, як отримати можливість знайти оптимальну відповідь. Навчальні завдання програми є спрямованими на розвиток навичок перекладу науково-технічної літератури за спеціальністю (у нашому випадку «Комп'ютерні технології»), а також монологічного та діалогічного мовлення. Майбутні фахівці у сфері комп'ютерних технологій повинні вміти оперувати такими поняттями, як: arrangement – пристій, circuit – коло, схема, software – програмне забезпечення, hardware – апаратне забезпечення, read-only memory – постійний запам'ятовуючий пристрій (постійна пам'ять), причому переважна більшість із них – це слова міжнародні, інтернаціональна лексика, що полегшує вивчення та запам'ятовування. Проте, існує проблема того, що студенти починають замінювати цими інтернаціональними словами навіть ті, що відрізняються в обох мовах, і завдання викладача – скоректувати, проконтролювати вживання такої лексики на занятті (наприклад, assembler, compiler, to control, data, link, trend, sensor, zoom, codec, satellite).

На наш погляд, дуже корисними в цьому плані є вправи на знаходження в тексті слів термінологічного характеру та переклад їх рідною мовою.

1. A revolution in data handling is taking place. 2. The process of accumulating information (knowledge) continues until we have a complex cross-indexed set of images and facts stored in our brain. This is what we call memory. 3. Electronic computers consist of three major components that might be schematically shown as an operation's register, a digital computer, and a memory unit. 4. There are such types of memory units: the rotating drum, the disk, and the solid state or core storage. 5. The digital computer is controlled by the memory through an operation register that responds when receiving certain impulses from the memory.

Ще одним ефективним засобом активізації й оптимізації процесу навчання другої іноземної мови, виявлення не тільки граматичної, але й функціонально-семантичної й комунікативної інформації мови, що вивчається, є використання принципів проблемного навчання – сукупності дидактичних прийомів, які забезпечують активізацію розумової діяльності студентів на всіх етапах навчальних занять через створення проблемної ситуації. Матеріалом для створення проблемної ситуації служать адаптовані тексти про частини комп'ютера, розвиток комп'ютерів, комп'ютерні технології тощо.

Комунікативна граматика й компоненти вивчення англійської мови проходять крізь три етапи: на початку – засвоєння в класі; використання отриманих знань у зовнішньому середовищі; повернення назад – у клас.

Граматика розглядається як найважливіший компонент вивчення іноземної мови та компетентність у ній завжди представлена комунікативно, з контрольованою точністю, на основі діяльності, що веде до швидкої комунікативної практики. Деякі з найбільш важливих навичок і умінь для успішного вивчення мови включають такі усвідомлення: знати про те, чому ви вивчаєте іноземну мову, бути впевненим, що ви можете вчитися, не боятися невідомого, бути здатним побачити мовні моделі, бути готовим піти на ризик, не боятися помилитися.

Мінімізація коментарів здійснюється, виходячи з комунікативних потреб й етапу навчання. Треба додати, що професійно-орієнтований матеріал повинен мати зв'язок із змістом програм інших навчальних дисциплін (комп'ютерні технології тощо). Це може бути інформація про нові види обладнання, нові програми та їх застосування, працевлаштування спеціалістів у комп'ютерній галузі.

Careers

There is a wide range of jobs available in the field of data processing, the most common of which are computer operator, programmer, system analyst, and data processing manager.

The computer operator should be a reliable person because the job involves responsibility for very expensive machines. As soon as there is a malfunction in the system, the operator has to recognize it and report it to the manager, who would then advise the manufacturer. The operator's knowledge mainly concerned with the hardware and not with the software, but he or she should have interest in programming and should know enough about it to be able to interpret the programmer's instruction.

The main task of a computer programmer are first, to write programs to solve problems; second, to write them on time as they are needed; and third, to write them clearly by fully documenting them so that other programmers can understand them. The kinds of problems that are tackled depend on whether the programmer is working for a computer manufacturer or user. The former needs such program as compilers, assemblers, executives, operating systems, and utility routines. These programs are intermediaries between the machine and the commercial programs which are written in one of the high-level language. They are about systems, and therefor programmers who write them are called system programmers.

Specification for the data processing problems are given to the programmer by the system analyst. The key to this person's job is communication, because he or she should be able to interact with the people in the department both verbally and in writing. The other aspect of this job deals with setting the objectives of a project and then finding the best method of achieving them.

The key person in the data processing department is its manager. It is on his or her capacity as a leader as well as on his or her technical knowledge that the success of the department depends. The manager is also responsible for communicating with his or her superiors regarding policy-making decisions.

Тексти такої спрямованості надають студентам можливість для побудови монологів, діалогів, дискусій.

Серед ключових моментів комунікативного підходу в навчанні назвемо: реальний зміст у кожній тематичній одиниці, всеосяжне уявлення граматики та практики в комунікативних контекстах, особистісно-орієнтована швидкість діяльності (робота в парах, групова дискусія), словниковий запас потенціалу в кожній частині, розвиток навичок читання фахових текстів, їх переклад та обговорення, співвідносність із мовною практикою, її завданнями, використання аудіо та відео. Усі ці компоненти зазвичай сприяють і підтримують навчання, розуміння й мовленнєву діяльність.

Як правило, школа вчить студентів використовувати англійську мову для повсякденних соціальних ситуацій, у роботі й відпочинку; в університеті вивчення англійської мови вже більш націлене на майбутню спеціальніть студентів, на ту сферу, у якій вони будуть працювати й з якими типами документів вони будуть мати справу після закінчення ВНЗ. Основна філософія полягає в тому, що вивчення іноземної мови є більш корисним, значимим і ефективним, коли мова використовується для реального, справжнього застосування. Іноземна мова розглядається як комунікативний засіб взаємодії з бізнес-партнерами із зарубіжних країн. Таким чином, виникає потреба використовувати нові підходи в навчанні англійській мові для студентів технічного вузу, щоб вони мали можливість персоналізувати мову, змогли навчитися використовувати свої власні знання й досвід, висловлювати свої ідеї й думки.

Наукові результати.

Завдяки такому підходу до навчання можна побачити, що відбувається перенесення акценту з усілякого роду вправ на активну розумову діяльність, що потребує для свого оформлення володіння певними мовними засобами.

Інший практичний підхід до навчання студентів – це вивчення різних типів роботодавців, їх діяльність, вимоги до володіння студентами англійською мовою. Серед таких потенційних робочих місць позначимо три основні групи:

– мале підприємство;
– підприємство середнього розміру;
– велике міжнародне або мультинаціональне підприємство.

У той час, як малі підприємства й підприємства середнього розміру мають ділові контакти із зарубіжними клієнтами лише час від часу, великі міжнародні або мультинаціональні підприємства використовують іноземну мову як робочу, і володіння нею може бути вирішальним чинником при працевлаштуванні на конкурсній основі. Технічні обговорення, зустрічі, дозвілля – усе це приклади заходів, де іноземна мова активно використовується і тому здатність до іншомовної комунікації відкриває широкі можливості до кар'єрного росту. До того ж здатність взаємодіяти крізь культурні кордони – це передумова всіх трьох форм комунікації (письмової, усної в професійному контексті, усної в соціальному контексті). Багато з того, що є отриманим у бізнес-комунікації, може стати в пригоді в усній комунікації у професійному контексті, тобто під час технічних обговорень із зарубіжними клієнтами або постачальниками. Серед ситуацій, де потрібна іншомовна комунікація, назвемо також вирішення конфліктів із незадоволеними іноземними клієнтами або постачальниками, ведення переговорів із потенційним діловим партнером, встановлення ділових зв'язків із потенційним клієнтом (постачальником) тощо.

Методика навчання студентів тільки технічних термінів не є ефективною, бо вона не буде специфічною для задоволення індивідуальних потреб, може стати застарілою ще до того моменту, коли студенти закінчать вищий навчальний заклад, і до того ж, на практиці подібного роду навчання проходить набагато скоріше.

Отже, майбутні спеціалісти в галузі комп'ютерних технологій повинні мати навички розуміння, ніж тільки знання мови, здатність, бажання, способи розвивати такі навички. Найбільша нагорода для викладача в цьому разі – розуміння того, що він забезпечив студентів засобом, який вони послідовно зможуть використати в широкому колі різних ситуацій, виходячи із свого професійного досвіду. Побудова програми таким чином спонукає студентів до розвитку власної потенційної креативності та робота в цьому напрямку буде збагачувати й студентів, і викладача, стане їхнім загальним здобутком.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, можна зробити висновок, що в Україні на державному рівні освіта людей, готових до міжнародної комунікації, розглядається як засіб реалізації соціально-економічного й культурного розвитку суспільства. Потреби студентів у вільному володінні іноземними мовами сьогодні збігаються з суспільними й державними потребами. Ці обставини зобов'язують викладачів розробляти аспекти нових освітніх концепцій Болонського процесу, впроваджувати в процес навчання ефективні комунікативні технології. Мета навчання полягає, перш за все, в іншомовній мовленнєвій діяльності. Методика навчання майбутніх фахівців у галузі комп'ютерних технологій включає в себе як комунікативний, так і практичний підхід до навчання.

Список літератури:

1. **Макарова М.Н.** Болонский процесс: мнения и ожидания // Социологические исследования, 2007. – №6. – с.106-109.
2. **Колкер Я.М.** и др. Практическая методика обучения иностранному языку. – М.: "Академия", 2000. – 264 с.
3. **Загальноєвропейські** Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. – [під.ред. С.Ю.Ніколаєвої]. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.

Л.В. Винникова

ИЗУЧЕНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-НАПРАВЛЕННОЙ ЛЕКСИКИ НА ЗАНЯТИЯХ ПО АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ СТУДЕНТАМИ СПЕЦИАЛЬНОСТИ «КОМПЬЮТЕРНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ»

В статье описано содержание обучения студентов специальности «Компьютерные технологии» на занятиях по английскому языку. Раскрыты требования к обучению согласно Болонской системе. В отношении кредитно-модульной системы созданы теоретический и практический блоки, которые направлены на усвоение студентами профессионально-ориентированной лексики. Основное внимание уделено коммуникативному компоненту при изучении грамматики и компонентам преподавания английского языка как иностранного в университете. Подчеркивается, чтобы студенты получали знания прежде всего через общение, при помощи текстов, которые дают студентам возможность для построения монологов, диалогов, дискуссий.

Ключевые слова: компьютерные технологии, модульно-кредитная система, профессионально-направленная лексика, коммуникативная грамматика.

L.V. Vinnikova

LEARNING OF PROFESSIONALLY ORIENTED VOCABULARY AT THE ENGLISH LESSONS LEARNED BY THE STUDENTS AT “COMPUTER TECHNOLOGIES”

The contents of the teaching English to the students of Computer Technologies Department have been outlined. The requirements to teaching in respect of Bologna system have been considered. There is a theoretical and a practical unit of the credit and module system, which are aimed to help students to master their professionally oriented vocabulary. The main attention is paid to the communicative component when learning Grammar and to the components of teaching English as a foreign language. It is stressed that students should obtain their knowledge first of all through communication, with the help of the texts which enable students to build monologues, dialogues, discussions.

Key words: computer technologies, module and credit system, professionally oriented vocabulary, communicative Grammar.

❖ ❖ ❖